

Tisková zpráva

Postoje české veřejnosti k odchodu Velké Británie z Evropské unie - únor 2019

- ⊙ Česká veřejnost se nejčastěji domnívá, že dopady odchodu Velké Británie z Evropské unie na samotnou Velkou Británii i Evropskou unii jako celek budou nepříznivé.
- ⊙ Důsledky tzv. Brexitu pro Českou republiku hodnotili respondenti nejčastěji jako „tak napůl“ nebo nepříznivé.
- ⊙ Vinu za to, že mezi Velkou Británií a Evropskou unii zatím nedošlo k dohodě na podmínkách odchodu, čeští občané nejčastěji připisují oběma stranám, tedy jak představitelům Velké Británie, tak Evropské unii.
- ⊙ Více než polovina (51 %) dotázaných uvedla, že by jak Velká Británie, tak Evropská unie měly částečně ustoupit ze svých požadavků, aby bylo dosaženo vzájemné dohody.
- ⊙ Nadpoloviční většina českých občanů (55 %) si nemyslí, že by mělo být vyhlášeno referendum o odchodu České republiky z Evropské unie. Pokud by referendum bylo vyhlášeno, více než polovina (51 %) českých občanů by hlasovala pro setrvání v Evropské unii.

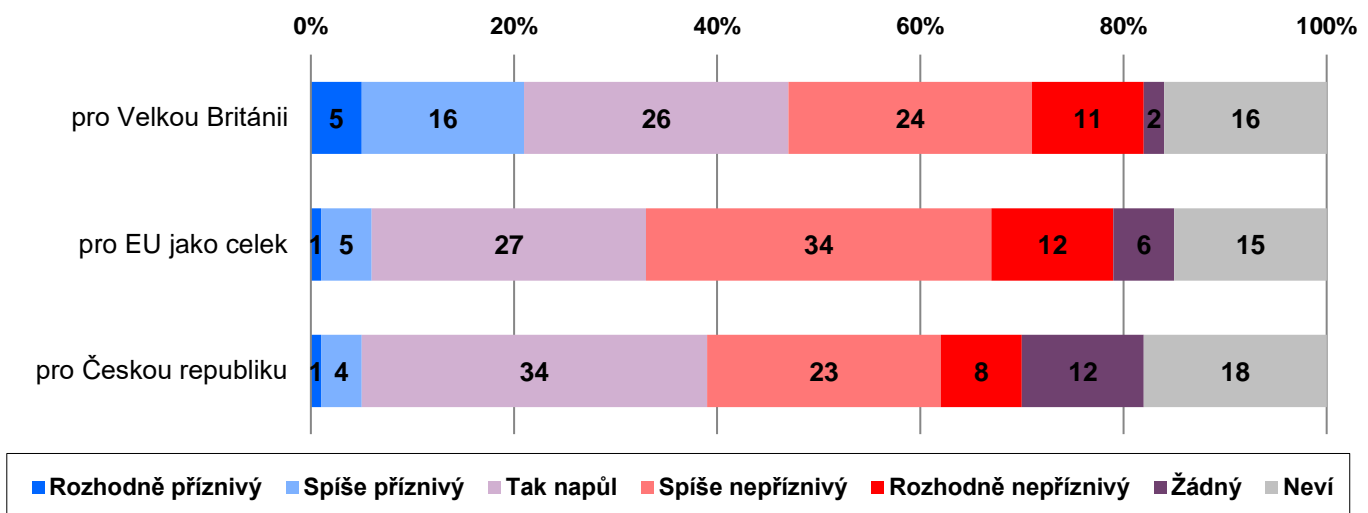
Zpracovala:
Naděžda Čadová

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 588; e-mail: nadezda.cadova@soc.cas.cz

Do svého únorového šetření zařadilo Centrum pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR sadu otázek týkajících se postojů českých občanů k odchodu Velké Británie z Evropské unie. Nejprve nás zajímalo, jaký dopad bude mít podle českých občanů tzv. Brexit pro samotnou Velkou Británii, pro Evropskou unii jako celek a pro Českou republiku.

Graf 1: Dopady odchodu Velké Británie z EU¹

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 2. – 13. 2. 2019, 1064 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

¹ Znění otázky: „Jaký dopad bude mít podle Vašeho názoru odchod Velké Británie z Evropské unie pro a) samotnou Velkou Británii, b) Evropskou unii jako celek, c) Českou republiku.“ Varianty odpovědí: rozhodně příznivý, spíše příznivý, tak napůl, spíše nepříznivý, rozhodně nepříznivý, žádný.

Co se týče dopadů odchodu Velké Británie z Evropské unie pro samotnou Velkou Británii, tak více než třetina (35 %) občanů soudí, že tyto dopady budou nepříznivé, když 24 % je označilo za „spíše nepříznivé“ a 11 % za „rozhodně nepříznivé“. Naopak pozitivní dopad tzv. Brexitu pro samotnou Velkou Británii očekává o málo více než pětina (21 %) respondentů, když podle 5 % budou „rozhodně příznivé“ a podle 16 % „spíše příznivé“. Přibližně čtvrtina (26 %) oslovených pak uvedla, že dopady na Velkou Británii budou „tak napůl“ a pouze 2 % si myslí, že nebudou žádné. Zbývajících 16 % dotázaných neumělo dopady tzv. Brexitu na Velkou Británii posoudit.

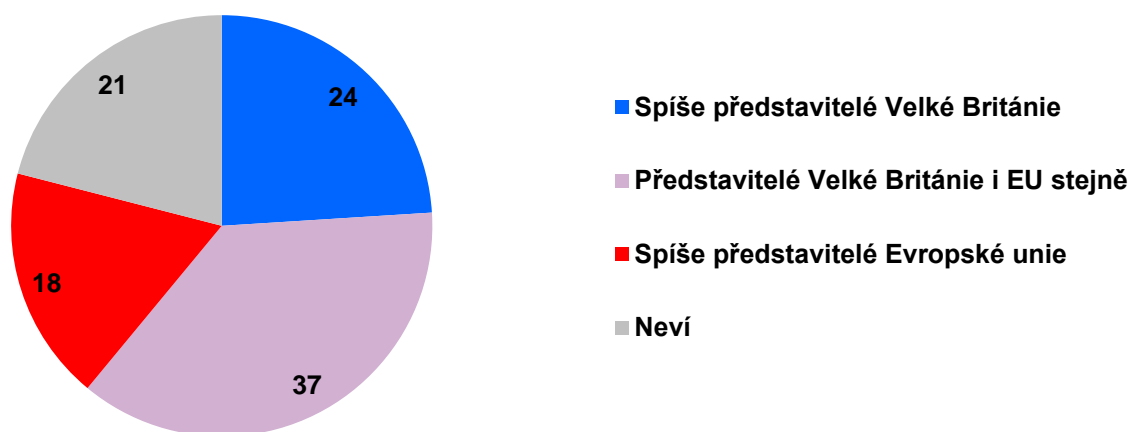
Co se týče dopadů tzv. Brexitu na Evropskou unii jako celek, zda jsou čeští občané podstatně skeptičtější, když téměř polovina (46 %) očekává, že tyto dopady budou nepříznivé, v tom 34 % je označilo za „spíše nepříznivé“ a 12 % jako „rozhodně nepříznivé“. Naopak v pozitivní důsledky doufá pouze 6 % české veřejnosti, více než čtvrtina (27 %) pak soudí, že dopad bude „tak napůl“ a 6 %, že nebude žádný. Přibližně sedmina (15 %) oslovených se k položené otázce neuměla vyjádřit a zvolila variantu „nevím“.

Předpokládané dopady tzv. Brexitu na Českou republiku vnímají čeští občané nejčastěji jako „tak napůl“ (34 %) nebo jako nepříznivé (31 %). Pozitivní přínos Brexitu pro naši zemi očekává pouze dvacetina (5 %) občanů a další zhruba desetina (12 %) věří, že dopady nebudou žádné. Důsledky odchodu Velké Británie téměř pětina (18 %) oslovených neuměla posoudit a zvolila možnost „nevím“.

Ve všech 3 sledovaných oblastech očekávají negativní dopad odchodu Velké Británie z EU častěji respondenti s vysokoškolským vzděláním a lidé, kteří se na škále politické orientace řadí k pravici. Dotázaní, kteří označují svoji životní jako špatnou, častěji očekávají, že dopad odchodu Velké Británie z Evropské unie pro samotnou Velkou Británii bude příznivý, nepříznivý dopad naopak častěji očekávají lidé s dobrou životní úrovní vlastní domácnosti. Hodnocení předpokládaných dopadů odchodu Velké Británie z Evropské unie úzce souvisí s postoji respondentů k členství naší země v Evropské unii. Lidé, kteří jsou pro členství České republiky v EU, častěji očekávají, že dopady tzv. Brexitu budou nepříznivé a naopak ti, kteří jsou proti tomuto členství, častěji věří, že důsledky tzv. Brexitu budou příznivé.

V další otázce nás zajímalo, kdo podle české veřejnosti nese hlavní vinu na tom, že mezi Velkou Británií a Evropskou unií zatím nedošlo k vzájemné dohodě na podmínkách odchodu Velké Británie z EU (viz graf 2).

Graf 2: Kdo nese vinu na tom, že mezi Velkou Británií a EU zatím nedošlo k dohodě? (v %)²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 2. – 13. 2. 2019, 1064 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Necelé dvě pětiny (37 %) české veřejnosti se domnívají, že vinu na tom, že zatím nebylo dosaženo dohody na podmínkách odchodu Velké Británie z Evropské unie, nesou obě strany, téměř čtvrtina (24 %) pak vinu přisuzuje spíše

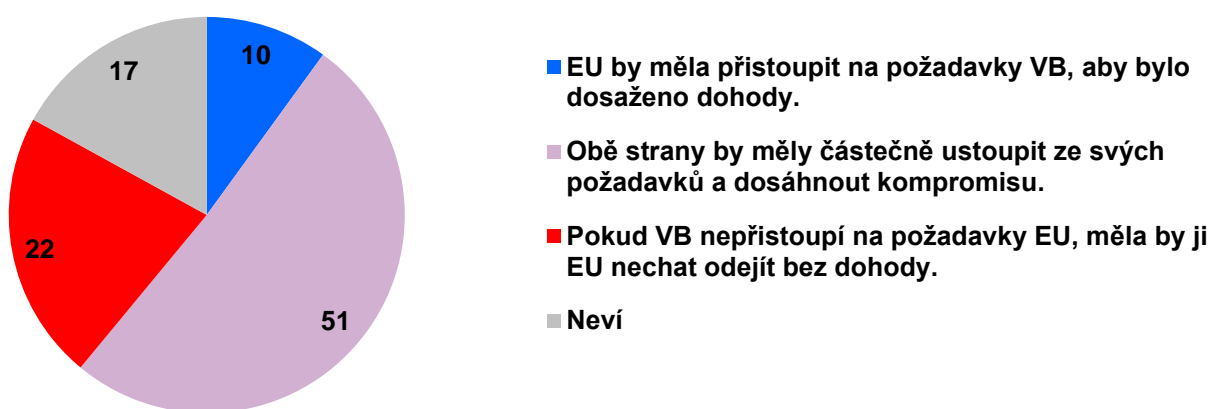
² Znění otázky: „Mezi Velkou Británií a Evropskou unií zatím nedošlo k vzájemné dohodě na podmínkách odchodu Velké Británie z EU. Kdo si myslíte, že nese hlavní vinu na tom, že k dohodě zatím nedošlo? Varianty odpovědí: Spíše představitelé Velké Británie, spíše představitelé Evropské unie, představitelé Velké Británie i Evropské unie stejně.“

představitelům Velké Británie a zhruba pětina (18 %) vinyky spatřuje spíše v představitelích Evropské unie. Více než pětina (21 %) dotázaných nedokázala na položenou otázku odpovědět a zvolila možnost „nevím“.

Vinu za to, že mezi Velkou Británií a Evropskou unií zatím nedošlo ke vzájemné dohodě na podmínkách odchodu Velké Británie z Evropské unie, připsali představitelům Velké Británie častěji muži, respondenti s vysokoškolským vzděláním, mladí lidé do 29 let, dotázaní s dobrou životní úrovní vlastní domácnosti a z hlediska politické orientace příslušníci pravice či pravého středu. Lidé, kteří podporují členství České republiky v Evropské unii, častěji uváděli, že vina je spíše na straně představitelů Velké Británie, naopak lidí stavějící se proti členství naší země v EU, ji častěji přisoudili představitelům Evropské unie.

Všech respondentů jsme se dále zeptali, jak by podle jejich názoru měla Evropská unie postupovat při vyjednávání o podmínkách odchodu Velké Británie. Výsledky zachycuje graf 3.

Graf 3: Jak má EU postupovat při vyjednávání s VB o podmínkách jejího odchodu? (v %)³

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 2. – 13. 2. 2019, 1064 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

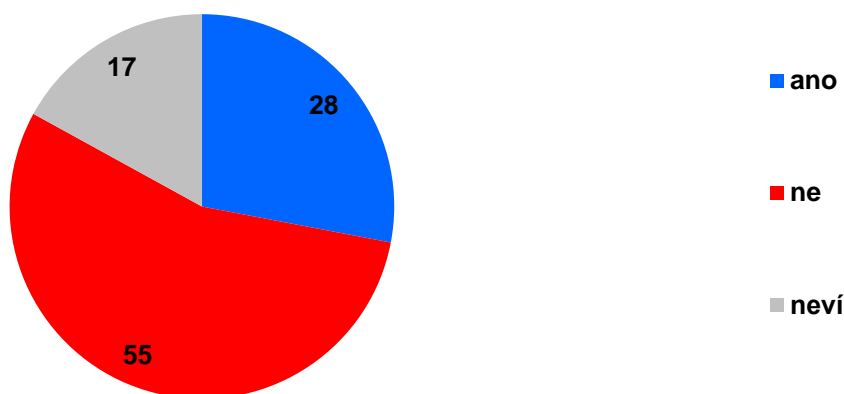
Více než polovina (51 %) oslovených uvedla, že jak Evropská unie, tak Velká Británie by měly částečně ustoupit ze svých požadavků, aby bylo dosaženo kompromisu. Přibližně pětina (22 %) respondentů si myslí, že pokud Velká Británie nepřistoupí na požadavky Evropské unie, měla by ji Evropská unie nechat odejít bez dohody. Názor, že by v zájmu dosažení vzájemné dohody měla Evropská unie přistoupit na požadavky Velké Británie, zastává pouze desetina (10 %) českých občanů. Další téměř pětina (17 %) respondentů se neuměla k položené otázce vyjádřit a zvolila možnost „nevím“.

Názor, že by obě strany měly částečně ustoupit ze svých požadavků, aby bylo dosaženo kompromisu, častěji vyjadřovali lidé starší 60 let, dotázaní s vyšším vzděláním a respondenti, kteří označili životní úroveň své domácnosti jako dobrou. Respondenti podporující členství České republiky v EU častěji uváděli, že by obě strany měly částečně ustoupit ze svých požadavků, aby bylo dosaženo vzájemné dohody. Názor, že by Evropská unie měla přistoupit na požadavky Velké Británie, se naopak častěji objevoval u lidí, kteří jsou proti členství naší země v EU.

Ve výzkumu jsme se dále zajímali o to, zda by mělo být i v České republice vyhlášeno referendum o odchodu naší země z Evropské unie nebo setrvání v ní (viz graf 4).

³ Znění otázky: „Jak by měla podle Vašeho názoru postupovat Evropská unie při vyjednávání s Velkou Británií o podmínkách jejího odchodu? Evropská unie by měla přistoupit na požadavky Velké Británie, aby bylo dosaženo dohody; pokud Velká Británie nepřistoupí na požadavky EU, měla by ji Evropská unie nechat odejít bez dohody; obě strany by měly částečně ustoupit ze svých požadavků a dosáhnout kompromisu.“

Graf 4: Mělo by být vyhlášeno referendum o odchodu ČR z EU? (v %)⁴

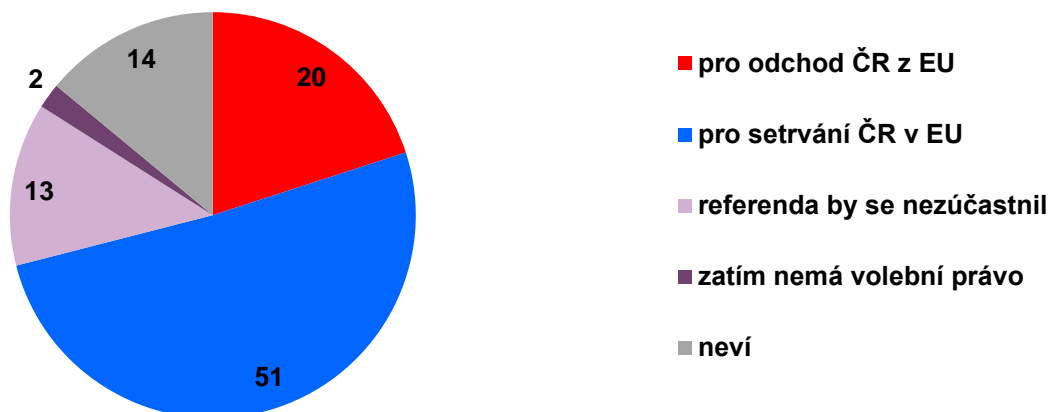
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 2. – 13. 2. 2019, 1064 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Více než čtvrtina (28 %) oslovených občanů uvedla, že by v České republice mělo být vyhlášeno referendum o odchodu České republiky z Evropské unie, nadpoloviční většina (55 %) si naopak myslí, že by toto referendum vyhlášeno být nemělo. Necelá pětina (17 %) oslovených neměla na položenou otázku jasný názor a zvolila možnost „nevím“.

Souhlas s vyhlášením referenda o odchodu ČR z EU postupně roste s rostoucím věkem a naopak nesouhlas s referendem roste s rostoucím vzděláním a se zlepšujícím se hodnocením životní úrovně vlastní domácnosti a z hlediska věku je nejsilnější ve věkové kategorii 30 až 44 let. Pro vyhlášení referenda se ve výzkumu výrazně častěji vyslovili respondenti, kteří jsou proti členství naší země v Evropské unii. Proti vyhlášení referenda naopak výrazně častěji byli ti, kteří jsou pro členství ČR v EU a z hlediska levoprávní politiké orientace lidí hlásící se k pravici či pravému středu.

Všech respondentů jsme se dále zeptali, jak by v případném referendu o odchodu či setrvání naší země v Evropské unii hlasovali. Výsledky zobrazuje graf 5.

Graf 5: Pokud by bylo v ČR vyhlášeno referendum o odchodu z EU, jak by hlasoval (v %)⁵

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 2. – 13. 2. 2019, 1064 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Nadpoloviční většina (51 %) dotázaných uvedla, že by v případném referendu hlasovala pro setrvání České republiky v Evropské unii, pětina (20 %) respondentů by podle svých slov hlasovala proti. Mezi dotázanými dále bylo 13 % těch,

⁴ Znění otázky: „Myslíte si, že by i v ČR mělo být vyhlášeno referendum o odchodu země z EU, nebo setrvání v ní? Ano, ne.“

⁵ Znění otázky: „Pokud by bylo v ČR vyhlášeno referendum o odchodu z Evropské unie, jak byste hlasoval? Pro odchod ČR z EU, pro setrvání ČR v EU, referendum byste se nezúčastnil.“

kteří by se případného referenda nezúčastnili, 2 % respondentů nemají dosud volební právo a 14 % oslovených uvedlo, že zatím neví, jak by v tomto případném referendu hlasovalo.

Pro setrvání v Evropské unii by se v případě referenda častěji vyslovili lidé ve věku 30 až 44 let, respondenti se vzděláním středním s maturitou nebo vysokoškolským, oslovení, kteří deklarovali dobrou životní úroveň vlastní domácnosti a pravicovou politickou orientaci, a dotázaní, kteří by ve volbách hlasovali pro ODS či Piráty. Pro odchod České republiky z Evropské unie by naopak častěji hlasovali lidé starší 60 let, respondenti považující svoji životní úroveň za špatnou, lidé řadící se na škále politické orientace k levici a voliči KSČM a SPD. Lidé, kteří si myslí, že by v ČR mělo být vyhlášeno referendum o odchodu nebo setrvání v EU, by výrazně častěji v tomto referendu hlasovali pro odchod z EU.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v19-02</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>2. - 13. 2. 2019</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1064</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>221</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem- kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PM.217, PM.218, PM.219, PM.220, PM.221</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>PM190301</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>1. března 2019</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Naděžda Čadová</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.
